

***Phaeophyscia endophoenicea* (Harm.) Moberg nieuw voor Nederland**

J.L. (Leo) Spier

Kon. Arthurpad 8, 3813 HD Amersfoort (leo.spier@12move.nl)

Abstract: *Phaeophyscia endophoenicea* (Harm.) Moberg, new to the Netherlands.

Phaeophyscia endophoenicea was discovered on a slanting *Salix* near Haamstede in the province of Zeeland.

In januari 2003 was ik met Marianne voor een korte vakantie bij Haamstede op Schouwen in Zeeland. Hoewel ik probeer in een dergelijk geval op onze zwerftochten me niet te veel door korstmossen te laten afleiden, moet ik bekennen dat dit me toch maar gedeeltelijk lukt. Ik kijk dan ook met meer dan een half oog naar alles wat me interesseert. Het is na al die jaren een tweede natuur geworden.

Zo viel mijn oog op wat groens op een schuin staande wilg aan de rand van de duinen. Wat me onmiddellijk trof, is moeilijk te zeggen. De kleur? De vorm? Ik dacht aan een vreemde *Physcia tenella* of een eigenaardige *Phaeophyscia orbicularis*. Eén ding was zeker, ik vertrouwde het niet, dus verzamelde wat om het thuis te bekijken.

Bij nadere bestudering viel *Physcia tenella* en *Phaeophyscia orbicularis* af en hield ik het op *Phaeophyscia endophoenicea*, die alleen op schors lijkt voor te komen en als zeldzaam te boek staat, waarbij hij mogelijk ook nog vaak over het hoofd wordt gezien (Purvis et al. 1992). Ik meende voornamelijk lipvormige soralen te zien, wat een constant verschil met de "gewone" *P. orbicularis* is die de soralen op het thallus heeft en een echte kosmopoliet is die op tal van verrijkte substraten voorkomt. Hoewel ik wel een enkele, heel kleine oranje plek aan de onderkant van het thallus aantrof, miste ik toch de duidelijke oranje plekken als gevolg van skyrinezuur, waaraan de soort in het buitenland zo makkelijk te herkennen is. Ik wist echter door TLC (dunnelaag chromatografie) dat skyrinezuur aanwezig was, maar dat kan zich ook in *P. orbicularis* bevinden.

Daar ik toch niet zeker was, raadpleegde ik Kok van Herk en André Ap-troot. We waren het er over eens dat het niet de gewone *P. orbicularis* was. André wees me erop dat het wel eens de Noord-Amerikaanse soort

P. rubropulchra kon zijn die zich daar snel aan het verspreiden is. Dit idee was niet zo vreemd gezien het feit dat er momenteel grote verschuivingen bij de lichenen in Nederland optreden. Van Herk et al. (2002) geven aan dat zuidelijke soorten hun areaal in noordelijke richting uitbreiden, terwijl noordelijke soorten zich terug trekken. Hiermee is niet gezegd dat dit voor *P. endophoenicea* ook zou gelden. Deze soort komt in de ons omringende landen tot in Scandinavië voor. Een foto en de beschrijving van *P. rubropulchra* in Brodo et al. (2001) gaf een behoorlijke gelijkenis. Tevens echter bleek hij op diverse andere soorten te lijken, zodat een beslissing moeilijk te nemen was.

Daarom werd besloten het materiaal op te sturen naar Moberg in Uppsala, Zweden, die toch de eerste indruk *P. endophoenicea* bevestigde, waarmee Nederland weer een *Phaeophyscia* en macrolicheen rijker is geworden.

Literatuur

- Brodo, I.M., S.D.Sharnoff & S. Sharnoff. 2001. Lichens of North America. Yale University Press. New Haven and London.
- Herk, C.M. van, A. Aptroot & H.F. van Dobben. 2002. Long-term monitoring in the Netherlands suggests that lichens respond to global warming. *Lichenologist* 34(2): 141-154.
- Purvis, O.W., B.J.Coppins, D.L.Hawksworth, P.W.James & D.M.Moore. 1992. The lichenflora of Great Britain and Ireland. Natural History Museum Publications. London.